

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio XXXIII. De gratia & merito Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

est, quatenus est unum cum ipso, sed quatenus in prædicatis genericis convenit, est unum cum ipso: ergo. Dixi: quatenus in natura convenit, nil enim impedit, quin simul bonus malum, & malus bonum odio habeat, quate-

nus differt in bonis naturæ superadditis. Ratio secundæ partis est, quod amor sequitur cognitionem: ergo sicuti unus Angelus non necessariò de altero semper cogitat; (uti nec de aliis creaturis) ita & illum non semper actu diligit.

DISPUTATIO XXXIII.

DE

Gratia & merito Angelorum.

Consideravimus Angelos secundum suæ naturæ statum ac conditionem, nunc cum S. D. in q. 62. eosdem contemplamur secundum perfectionem gratiæ & gloriæ, naturæ superadditam, de qua quaeritur primò. Fuerintne Angeli creati in gloria? Secundò, an saltem in gratia? Tertio, An ad gloriam veluti viatores tendendo seu merendo, & quantà temporis duratione pervenerint? Unde fit

ARTICULUS I.

An Angeli fuerint in sua creatione beati?

SUMMARIUM.

1. Divisio beatitudinis in naturalem & supernaturalem, simpliciter & secundum quid.
2. Angeli sunt creati in naturali beatitudine.
3. Non in supernaturali.
4. Auctoritates in contrarium.
5. Locus Ezechielis exponitur.
6. Quo sensu D. Augustinus neget Angelos bonos fuisse peregrinos à Domino?
7. Quomodo omnes Angeli fuerint participes lucis?
8. Non sequitur daemones esse beatos beatitudine naturali.

§. I.

Adstruitur beatitudo naturalis, non supernaturalis.

1. PRænotandum, duplicem esse beatitudinem, naturalem, & supernaturalem. Naturalis est ultima perfectio, ad quam natura Angelica potest per vires naturæ pervenire, seu perfectissima operatio circa optimum objectum, quæ est naturalis abstractiva cognitio, & dilectio DEI tanquam Authoris naturalis. Supernaturalis consistit in perfectissima operatione supernaturali, quam esse beatificam & claram DEI visionem dicemus in prima secundæ. Ceterum beatitudo vel est simpliciter & perfectè, vel est imperfectè talis, & secundum quid. Perfectè & simpliciter talis est, quæ se solâ explet rationalem appetitum, estque simpliciter inamissibilis: imperfectè talis, & secundum quid, se solâ non explet appetitum rationalem, & simpliciter amitti potest.

CONCLUSIO. Angeli in primo sua creationis instanti fuerunt beati (1.) beatitudine naturali (2.) non supernaturali. Et ratio primi est: Angelus in primo suæ creationis instanti habuit perfectissimam non minus cognitionem, quàm dilectionem naturalem DEI ut Authoris naturæ: ergo habuit perfectissimam operationem intra limi-

R. P. Mezger, Theol. Schol. Tom. I.

tes naturæ circa optimum objectum sui appetitûs satiativum: sed hæc est beatitudo naturalis: ergo.

Ratio secundi est: quia vel habuissent beatificam visionem (in qua illa beatitudo consistit) transeunter, vel permanenter: non transeunter; nam visionem pro primo & unico instanti Angelis fuisse communicatam, moxque iterum subtractam, in eum finem, ut illam Angeli proprio actu mereri possent, gratissimè & absque ullo S. Scripturæ & rationis fundamento dicitur. Non permanenter: primò, quia meritum & via non stat cum præmio & termino viæ; sed gloria, seu visio beatifica, juxta Concilia & PP. conferitur Angelis ex merito, & per modum præmii: ergo. Secundò, quia Angeli potuerunt deviare & excidere à termino vitæ æternæ, ac de facto multi peccando exciderunt: at non potuissent excidere, si gloriam habuissent permanenter collatam, partim ex conditione gloriæ, quæ ab intrinseco petit esse inamissibilis, & peccabilitatem excludit, partim ex conditione naturæ Angelicæ, cujus arbitrium post perfectam electionem est ab intrinseco inflexibile.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies varias Auctoritates: inprimis ex S. Scriptura illud Ezech. 28. *In deliciis paradisi DEI fuisti*: sed paradisus DEI videtur esse vita & beatitudo æterna.

Secundò. D. August. 11. de civit. c. 9. dicit bonos Angelos nunquam fuisse peregrinos à DEO: ergo nunquam fuisse viatores. Si nunquam viatores: ergo semper comprehensores & beati. Tertio idem S. Pater I. cit. c. 22. habet: quòd Angeli à principio fuerint participes lucis & claritatis æternæ.

Respondeo ad 1. per *delicias paradisi DEI* intelligi dona supernaturalia, quibus Angeli in cælo Empyreo, qui *paradisus DEI* dicitur, fuerunt exornati.

N n

Ad

6. Ad 2. est duplex *Responso*. Primò. Quòd via seu status merendi Angelorum fuerit tam brevis, ut pro peregrinatione (que longiorem viam significat) reputari non debeat. Secundò & meliùs, quòd boni Angeli nunquam à DEO peccando recesserint, sicut Lucae 15. Filius prodigus dicitur *peregri profectus*, quia à statu gratia peccando deslexit.
7. Ad 3. Respondeo, Ly à principio accipi posse vel pro initio & primo instanti creationis, & tunc per ly *lucis & claritatis* non intelligi visionem beatificam, sed præstantem cognitionem mysteriorum gratia extra Verbum, quam omnes Angeli habuerunt: vel pro duratione proximè consequente Angeli & mundi creationem; & tunc lentus erit, solos bonos Angelos statim & non diu post suam creationem fuisse elevatos ad visionis beatificæ claritatem.
8. Objicies ex ratione. Sequitur ex nostra assertionem, quòd demones de facto essent beati saltem beatitudine naturali: sed hoc est falsum: cum summa miseria naturali, quam demones æternis supplicii cruciati patiuntur. Sequela probatur primò, quia de ratione beatitudinis est, quòd sit inamissibilis: ergo si Angeli habuerunt in primo instanti creationis beatitudinem naturalem, illam etiamnum inamissibiliter obtinent. Secundò, Quia juxta D. Dion.

naturalia in demonibus manserunt integra, sed beatitudo naturalis est quid purè naturale, quippe consistens in naturali cognitione & dilectione DEI Authoris naturæ: ergo.

Respondeo negando sequelam, cujus primam probationem ita distinguo: de ratione beatitudinis simpliciter est, quòd sit inamissibilis, concedo; de ratione beatitudinis secundum quid, nego antecedens & consequentiam. Nam beatitudo naturalis non est beatitudo simpliciter, sed secundum quid. Supposita namque elevatione naturæ intellectualis in finem & beatitudinem supernaturalem, jam beatitudo naturalis alteri supernaturali subordinata (sicque non nisi beatitudo secundum quid) se sola nequit explere appetitum rationalem, & illa amissa ipsa quoque indirectè & ex consequenti amitti potest. Ad 2. quoque probationem distinguo majorem, naturalia in demonibus manserunt integra, quoad entitatem & in ordine Physico, concedo (& ita intelligendum est illud axioma è D. Dionys. desumptum) quoad ordinem modum perfectionis, & in ordine morali nego. Sed beatitudo naturalis est quid naturale, pertinens tamen ad ordinem moralem, & includens rectitudinem voluntatis, concedo, non pertinens ad hunc ordinem, nec includens rectitudinem voluntatis, nego minorem & consequentiam.

ARTICULUS II.

An, & quâ suâ dispositione Angeli fuerint creati in gratia?

SUMMARIUM.

1. *Authoritate probatur omnes Angelos esse creatos in gratia.*
2. *Ratio Doctoris Angelici.*
3. *Exponitur, quomodo diabolus ab initio peccaverit.*
4. *Exponitur dictum Joannis Pape.*
5. *Sufficit gratia prioritas & medietas natura inter naturam & gloriam.*
6. *Angelus proprio charitatis actu fuit dispositus ad gratiam.*
7. *Ille actus erat imperfectè liber.*
8. *Tametsi esset ex gratia, potuit disponere ad gratiam.*
9. *SS. PP. adstruunt proportionem gratia secundum gradum naturalis perfectionis in Angelis.*
10. *Ratio Doctoris Angelici.*
11. *Non tamen perfectio naturalis est dispositio, vel motivum ad majorem gratiam.*
12. *Disparitas de homine, & operatione naturali.*

§. I.

Adstruitur Angelorum creatio in gratia.

- I. **CONCLUSIO. I.** *Omnes Angeli fuerunt creati in gratia. S. D. hic a. 3.*

Probatum primò ex illo Ezech. 28, ubi de Luciferò; *Tu, Cherubin in medio lapidum ignitorum ambulasti, perfectus in viis tuis à die conditionis tue, donec inventa est iniquitas in te.* Ergo habuit Angelus perfectionem ab initio suæ creationis, quam peccando amisit: sed hæc non fuit natura-

lis: ergo supernaturalis, quæ potissimum in gratia & charitate consistit.

Probatum secundò. *Authorit. SS. PP.* è quibus D. Hieron. in Ol. c. 3. *sicut demones, qui lapsi de propria dignitate, & nihil antiquæ gratia possident aridi sunt.* Et in illud Job. 4. *Et in Angelis reperit pravitatem, dicitur, inquit, Diabolus, qui quondam sanctus Angelus fuit.* D. Gregor. vult Ezech. supra citata explanans l. 32. *Moral. c. 16. quia, inquit, inter Angelorum corda charitatis igne succensa, clarus gloria conditionis exstitit.*

Probatum 3. ratione. **DEUS** Angelos condidit in ordine ad gloriam propriis actibus & meritis, ut dicitur, consequendam: sed hanc per merita non potuerunt consequi sine gratia; ergo **DEUS** ipsis contulit gratiam seu principium meriti & lumen gloria. Sublimo: atqui **DEUS** rebus omnibus ab initio suæ conditionis indidit seminata virtutem ad producendum effectus, quibus hanc præstitutum consequerentur: ergo etiam Angeli ab initio suæ creationis collata fuit gratia, quæ præset actus meritorios producere & gloria consequi.

Confirmatur à paritate Adam, cui gratiam justificantem initio creationis concessam fuisse, definitum est à Trid. Sels. 5. Can. 1. Nil minus signa de Angelis quoque est sentiendum.

Neque obstat primò. Illud Jo. 8. ubi dicitur; *ab initio diabolus peccat.* Nam primò ly *initium* non est accipiendum Mathematicè pro primo instanti creationis, neque enim in illo Angelum peccare potuisse dicitur in seq. sed moraliter pro

§. III.

Mensura gratiæ Angelicæ.

CONCLUSIO III. *Angeli gratiam, consequen-* 9
ter gloriam acceperunt juxta proportionem &
inæqualitatem naturalis perfectionis, Ita S. D. a. 6.

Probatur primò authoritate SS. PP. è quibus
D. Basilius l. d. Spiritu S. c. 16. ait: *Celorum vir-*
utes non suapte naturâ sanctæ sunt, sed juxta pro-
portionem, quæ se invicem superant, à Spiritu ha-
bent sanctificationis mensuram. Et Damasc. 2. de
fide c. 3. *per Verbum igitur Angeli omnes creati*
sunt, ac per sancti Spiritus sanctificationem omnes
perfectionis numeros acceperunt, ita tamen, ut pro
sua quisque dignitate & classe luminis, gratiæq;
participes sint.

Probatur secundò ratione. Perfectior esse-¹⁰
ctus à sapiente artifice ordinatur in finem perfe-
ctiorem: sed DEUS Angelos ordinat in finem
beatitudinis æternæ: ergo perfectiores Angelos
ordinat in perfectiorem beatitudinem, sed beati-
tudo confertur juxta gradum gratiæ, quæ est fe-
men gloriæ: ergo perfectior Angelus accipit per-
fectiorem gratiam.

Ceterum cum dicimus, Angelo perfectiori se-¹¹
cundum naturam conferri perfectiorem gratiam,
non volumus, quòd ipsa natura sit vel ratio men-
surans, vel dispositio vel initium, vel motivum ali-
quod Divinæ gratiæ, quòd contra Pelagianos &
Semipelagianos rejectum ex Tract. de gratia sup-
ponimus; sed quòd DEUS juxta Divinæ suæ artis
sapientissimam dispositionem, quam ex SS. PP.
dictis colligimus, perfectiores Angelos ad perfe-
ctiorem gratiam & gloriam extrinsecè ordinave-
rit, & juxta quantitatem naturalis perfectionis
extrinsecò suo & gratuito beneplacito quantita-
tem gratiæ & gloriæ mensuraverit.

Oppones primò: In hominibus gratia non con-¹²
fertur secundum majorem perfectionem naturæ:
ergo neque in Angelis. Secundò non datur perfe-
ctior gratia & gloria intuitu perfectioris opera-
tionis naturalis; ergo neque intuitu perfectioris
naturæ.

Respondeo negando utramque paritatem. Et
ad 1. ratio disparitatis est, quòd diversitas for-
malis & specifica est ob diversitatem finis, non
autem diversitas tantum materialis, vel acci-
dentalis: atqui in Angelis est diversitas forma-
lis & specifica; in hominibus verò tantum ma-
terialis vel accidentalis: & sic conveniens erat
perfectiores Angelos ordinari ad perfectiorem
gratiam & gloriam, non autem perfectiores
homines. Ad 2. quoque disparitas est: quòd
si major gratia daretur intuitu perfectioris ope-
rationis naturalis, conferretur tribui per mo-
dum mercedis, siquidem meritum in operatio-
ne consistit: at cum tribuitur major gratia in-
tuitu perfectioris naturæ, tantum cenetur tri-
bui propter extrinsecam ordinationem creatis;
quæ nempe DEUS libero suo beneplacito per-
fectiorem Angeli naturam ad perfectiorem gra-
tiam & gloriam ordinavit. Unde natura An-
gelica non se habet vel ut dispositio; vel ut
motivum vel initium, aut ratio mensurans Di-
vinæ gratiæ, sed præcisè ut subiectum Divinæ
ordinationis, neque in rigore loquendo, dicen-
dum

N n 2

deliberatione non multum distante à prima creatione,
Secundò juxta expositionem. S. D. q. 63. a. 5.
ad 3. ex D. Aug. 11. de Civit. desumptam, non
ab initio, ex quo creatus est, peccare putandus est,
sed ab initio peccati, scilicet quia nunquam a pec-
cato rececit.

Neque obstat secundò Authoritas Jo. Pape in
c. vii. litteris 16. q. 2. de diabolo dicentis: *do-*
let enim satis & erubescit, charitatem, quam in cæ-
lo requirit habere, homines constantes ex lutea na-
tura tenere in terris. Nam ly habere hoc loco acci-
pitur in sensu, quo & ly tenere, pro constanter
possidere, sicque S. Pontifex loquitur totum de
charitate perseveranter conservata, non de primò
acquistâ.

Nec obstat tertio, quòd gratia sit media inter
naturam & gloriam, quia hæc medietas & priori-
tas inter naturam & gratiam, non est necessariò
temporis, sed naturæ, ut patet in Adamo.

§. II.

Fuerintne Angeli dispositi ad gratiam?

CONCLUSIO II. *Angelus ad gratiam in pri-*
mo sua creationis instanti acceptam fuit dispo-
situs per proprium actum charitatis. Ita communis
Thomisti. contra Capricolum, & Molinam.

Ratio est: de Lege DEI ordinaria nulli viatori
adulto infunditur gratia, sine propria liberi arbi-
trii dispositione & motu, ut aliunde suppono, sed
Angeli se habent, sicut Viatores adulti, siquidem
in illis nulla fuit rationis infantia; ergo gratia
fuit ipsis concessa juxta cuiusque propriam dispo-
sitionem: sed motus liberi arbitrii proximè dispo-
nens ad gratiam est, & in Angelo alius esse non po-
tuit, quam actus charitatis: ergo.

Dices tamen primò. Si Angelus in primo in-
stanti suæ creationis clicuisset actum charitatis,
non potuisset in secundo instanti peccare, conse-
quens est fallum: ergo. Sequela probatur. An-
gelus est inflexibilis arbitrii (ut infra dicitur) ita
ut, quòd semel elegerit, respuere non possit. ergo
si in primo instanti creationis DEUM super om-
nia dilexisset, etiamnum diligeret.

Respondeo, negando sequelam, cuius probatio-
nem distinguo. Angelus, quòd semel ex perfecta
de liberatione & propria applicatione elegerit, re-
spuere non potest, concedo, ex imperfecta libertate
& extrinseca applicatione, ac speciali DEI mo-
tione nego. In primo autem instanti speciali
DEI motione Angelus applicatur ad dilectionem,
in secundo primum semetipsum ex perfecta deli-
beratione applicat, & movet in finem, de quo in
sequentibus.

Dices secundò. Actus Charitatis, quem ha-
bit Angelus, necessariò est ex gratia: ergo non
disponit ad gratiam. Consequentia probatur.
Si disponeret, esset prior gratiâ; sed non potest
esse prior hoc ipso, quòd procedat ex gratia:
ergo.

Respondeo ex iis, quæ docentur de gratia, ne-
gando consequentiam, & probationem distinguo,
esse prior in genere causæ materialis, & dispositi-
væ, concedo, formalis, vel efficientis, nego, & si-
militer distinctâ minore, nego consequentiam,

R. P. Mezger, Theol. Schol. Tom. I.

dum est, quòd DEUS intuitu perfectioris naturæ det majorem gratiam, sed quòd secundum proportionem naturalis perfectionis det gratiam supernaturalem.

ARTICULUS III.

An & quanto tempore Angeli meruerint suam beatitudinem?

SUMMARI A.

1. Auctoritas SS. PP. pro merito beatitudinis.
2. Ratio, proportionatus modus assequendi suam beatitudinem.
3. Etiam omnes Angeli in primo creationis instanti merebantur beatitudinem.
4. Dubium de libertate actus.
5. Defenditur libertas.
6. Respondetur ad rationem dubitandi.
7. Quid sint instantia via Angelica.
8. Via malorum.
9. Et honorum Angelorum constat tribus instantibus.
10. Angeli boni consecuti beatitudinem statim post instantem plena libertatis.

§. I.

Adstruitur meritum beatitudinis.

1. CONCLUSIO I. SS. Angeli meruerunt beatitudinem. Ita D. Th. hic a. 4. cum comm. DD. & SS. PP. è quibus clarissimè D. Gregor. M. hom. 7. in Ezech. *Natura Angelica, quando creata est, liberum accepit, utrum vellet in humilitate persistere, & in omnipotentis DEI conspectu permanere: an ad superbiam laboretur, & à beatitudine caderet; sed quia cadentibus aliis, sancti Angeli in sua beatitudine persistenterunt, hoc acceperunt in munere, ut jam cadere omnino non possent.* Et D. Anselm. l. d. cal. diab. c. 24. *palam igitur est, quia sicut illi (malo Angelo) non posse recuperare, quod deseruit, est pena peccati: ita huic (bono Angelo) non posse deserere, quod tenuit, est premium justitiæ.*

- Ratio est: quælibet creatura pertingit ad suum finem per propriam operationem proportionatam naturæ, & fini ipsius; unde si agens sit naturale, finem suum actione naturali consequitur; si morale, ut natura intellectualis, etiam moraliter, h. e. meritorie, illum consequitur: atqui Angelus (agens intellectualem & morale) est creatus ad obtinendam beatitudinem supernaturalem: ergo etiam illam meritorie consequitur.
3. CONCLUSIO II. Angeli omnes in primo instanti sua creationis meruerunt gloriam per actum charitatis. Ita S. D. hic q. 63. a. 5. ad 3. & 4. & a. 6. in c. quamvis aliquando videatur sensisse oppositum, nempe q. 16. de malo. a. 4. ad 3. Ratio est, quòd actui charitatis in primo instanti elicitio nil desit, quòd minus sit & dicatur meritorius: nam est actus viatoris, in gratia constituti, supernaturalis, & in ultimum finem supernaturalem relatus & liber.
4. De ultima conditione solâ potest esse dubium. Nam quo pacto potest actus esse liber pro eo instanti, pro quo non poni non potuit? sed pro eo instanti non poni non potuit, quia Angeli voluntas ad illum actum specialiter fuit à DEO determinata, & si Angelus illum omisisset, peccasset, supposito præcepto dilectionis: atqui

Angelus in primo instanti peccare non potuit, ut dicitur inferius.

Sed nihilominus etiam ista conditio non desit actui dilectionis ab Angelo in primo sua creationis instanti elicitio: ut licet non haberet plenam & completam libertatem contrarietatis, quæ sufficeret ad peccandum; haberet tamen inchoatam libertatem & contraditionis, quæ sufficeret ad merendum. oportebat enim Angelicam creaturam etiam in illo instanti modo suæ naturæ proportionato operari, & à DEO ad operandum applicari, sed modus operandi creaturæ Angelicæ pro illo instanti proportionatus fuit, ut libere operaretur: ergo sic fuit operata, atque ad talem operationem à DEO applicata.

Ad rationem dubitandi Respondeo. Illum actum potuisse non poni absolute & in sensu absoluto; non potuisse non poni in sensu composito, & ex suppositione tum præcepti tum applicationis Divinæ; quæ necessitas quia non est antecedens, sed consequens, juxta doctrinam Thomisticam in Tract. de gratia, non tollit libertatem dilectionis Angelicæ. Nec ideo Angelus in primo instanti peccare potuit; quia non poterat illum actum omittere in sensu composito præcepti, & cum indifferencia contrarietatis ad bonum & malum; sed solum in sensu diviso præcepti & cum indifferencia exercitii & contraditionis: de quo plura partim in Tract. de incar. partim de grat.

§. II.

Instantia via Angelica.

Via Angelorum est status merendi, quo poterunt tendere & pervenire ad terminum vite æternæ. Instantia Angelica non sunt momenta nostri temporis Mathematicè indivisibilia, sed operationes Angelicæ, unde tot sunt ponenda instantia pro duratione viae Angelicæ, quot diversæ operationibus illa absolvitur.

CONCLUSIO I. Malorum Angelorum constat tribus instantibus.

Ratio est, Quia tot sunt diversæ operationes ipsorum vel intrinsecè componentis statum viae, vel illum extrinsecè terminantes. Nam in primo instanti creationis erant per supernaturalem dilectionem conversi in DEUM: postea per peccatum à DEO liberè averti. Tertio in statu damnationis summâ tristitiâ affecti, odio DEI ac desperatione repleti. Adde, quòd Angelus in uno instanti non possit mutare locum, ut supra dictum; cum ergo malus Angelus fuerit de caelo in infernum detrusus, necesse est, poni duo instantia, in quorum uno ultimo fuit in caelo, in altero vero primo fuit in inferno.

CONCLUSIO II. Etiam honorum Angelorum via tribus constat instantibus. Nam & in his reperitur triplex saltem moralis differentia operationum. Nam in primo amabant suam naturam excellentiam ac perfectionem cum subjectione &

subordinatione ad finem supernaturalem, sub iudicio solum indifferenti quoad exercitium, sine plena libertate. Deinde eandem suam perfectionem eodem modo amabant cum plena libertate etiam quoad specificationem, propria applicatione & nova difficultate seu tentatione ex malo exemplo & scandaloso lapsu Angelorum peccantium. Tertiò elicerunt actum visionis & amorem beatificum absque omni indifferentia. Unde licet supernaturalis DEI dilectio fuerit eadem Physicè, fuit tamen propter diversitatem triplicis iudicii practici, quo regulabatur, in esse motis ita diversificata, ut ad tria instantia & triplicem statum Angeli beati constituendum sufficeret.

10. Inferos ex dictis. Angelos suam beatitudinem consecutos fuisse (1.) non tantum ante Christi resurrectionem (2.) & lapsum Adami (3.) sed statim post primum instantem, in quo plenà libertate sunt meriti.

Primum constat ex manifesta Autoritate S. Scripturæ tum Daniel. 7. ubi dicitur. *Decies millies centena millia assistebant ei.* Quam assitentiam SS. PP. explicant de clara DEI visione; tum vel maxime ex Matth. 18. ubi Christus ante suam resurrectionem loquitur de Angelis: *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in calis est.*

Secundum itidem patet ex S. Script. referente Evam à Diabolo tentatam, & *invidia Diaboli* mortem introductam esse in mundum Sap. 2.

Tertiò ratio est: quòd nulla sit ratio differendi præmium post perfectum Angeli meritum; eò quòd gratia perficitur subiectum iuxta modum naturæ; At naturalis Angeli modus operandi per voluntatem est, ut per primum actum plenè liberum perfectè disponatur circa suum finem, eique immobiliter ad hæreat, ut in seq. dicitur; ergo etiam hoc modo disponebatur circa finem supernaturalem. Nec obstat Authoritas D. Greg. Nazian. or. 42. in Palch. dicens: *Hodie salus mundo tam visibili, quam invisibili:* nam vel per mundum invisibilem intelligit animas PP. in limbo detentas, vel solum vult Angelorum ruinas per Christi resurrectionem fuisse reparatas.

Cæterum quanta proportionaliter ad nostrum tempus fuerit mora, quam in secundo viæ instanti mali Angeli peccando, boni perseverando insumpserunt, definiti non potest; brevissimam fuisse ex dictis patet, non tamen omnino instantaneam videtur ostendere modus loquendi, quo S. Script. pugnam inter malos, bonosque Angelos commemorat.

DISPUTATIO XXIII.

DE

Malitia, seu peccato Angelorum.

Ad q. 63.

Duplex malum Angelus peccando incurrit, malum culpæ & malum pænæ. Nos cum S. D. q. 63. prius de illo, postea de isto. Et quia occasione peccati etiam quaritur de peccabilitate, & impeccabilitate creaturæ, ideo fit

ARTICULUS I.

Utrum dari possit creatura impeccabilis?

SUMMARI A.

1. De facto non datur creatura simpliciter impeccabilis.
2. Duplex defectibilitas à DEO ut sine supernaturali, & naturali.
3. Indefectibilitas à sine supernaturali est impeccabilitas simpliciter: à sine naturali, secundum quid.
4. Contra finem naturalem peccari potest directè vel indirectè.
5. Impeccabilitatis implicancia monstratur Authoritate.
6. Ratio ex defectibilitate in essendo.
7. Que non tantum inferri Physicam, sed etiam moralem defectibilitatem in operando.
8. Nec creatura potest esse sua regula in operando.
9. Nec possunt ipsi deberi omnia principia rectè operandi supernaturaliter.
10. Impeccabilitas secundum quid adstruitur.
11. Angelus determinatur ad prosecutionem suæ beatitudinis naturalis in particulari.
12. Nec potest errare circa legem naturalem.
13. Demones ex odio DEI ut finis supernaturalis inducunt homines ad peccata præceptis naturalibus contraria.
14. Angelus in statu pura nature haberet libertatem contra aditionem ad implenda præcepta.
15. Potest Angelus naturaliter cognoscere finem supernaturalem in confuso.
16. Etiam in statu pura nature Angelus esset remore peccabilis.

§. I.

Prænotanda circa statum questionis.

Suppono primò tanquam de fide certum, de facto nullam puram creaturam fuisse conditam, quæ esset simpliciter impeccabilis, siquidem non tantum de hominum, sed etiam de Angelorum peccato clarè meminit sacer textus Job. 4. *Ecce, qui serviunt ei, non sunt stabiles, & in Angelis suis reperis pravitatem, &c.* questio igitur solum est de possibilitate creaturæ impeccabilis? De qua.

N n 3

Sup-